चारायणीयमन्त्रार्षाध्यायः

GB
.592 1
/CM
002945

JACL-KRC
002945

2945

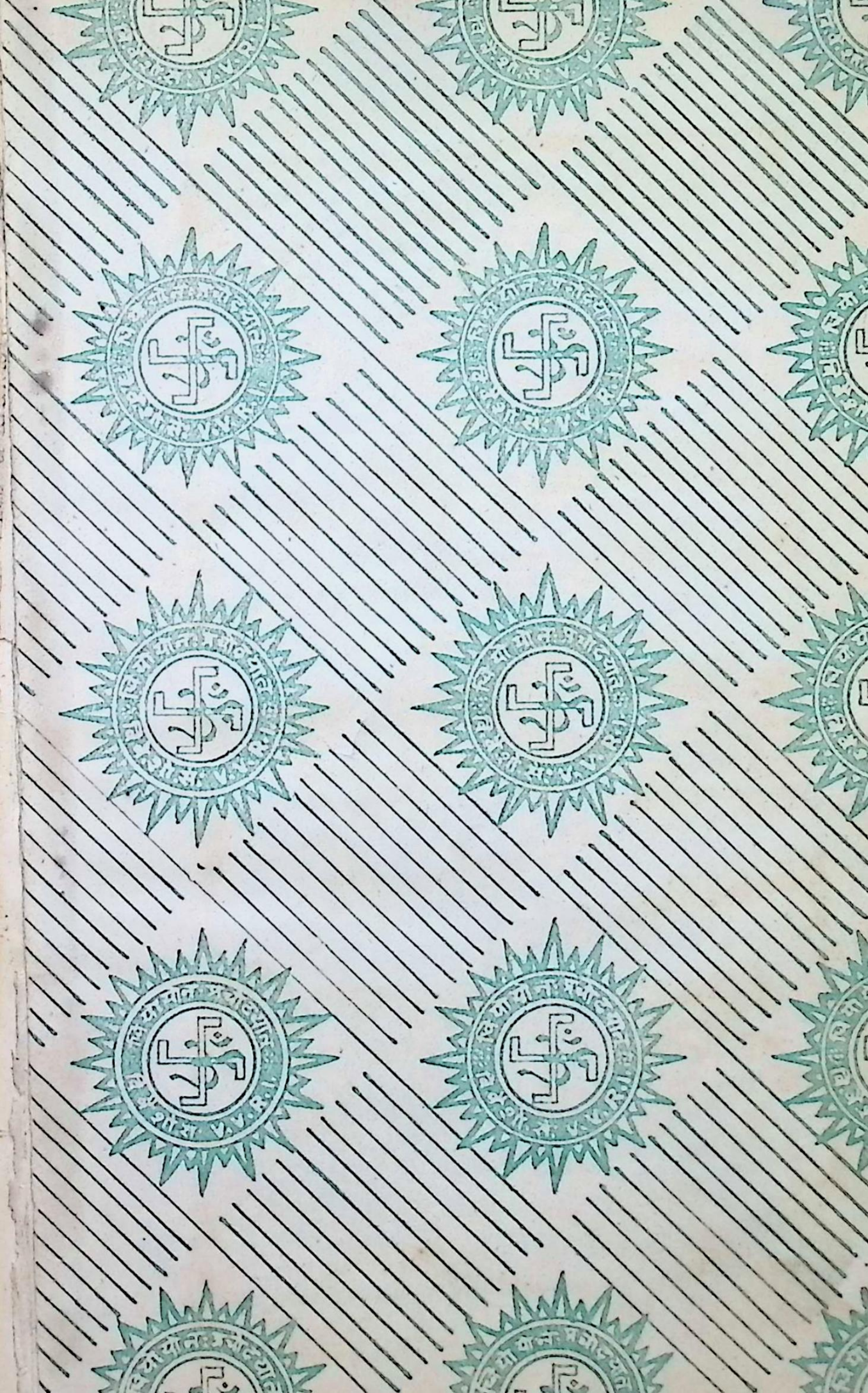

योऽनूचानः स नो महान्
राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान

राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान, जयपुर परिसर

पुस्तकालय

पुस्तक संख्या ....

वर्गीकरण संख्या ....

2945

ॐ

2945

चारायणीयमन्त्रार्षाध्यायः

राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान, जयपुर
परिसर

वर्गीकरण सं. ....
पुस्तक सं. 2945 दिनाङ्क..................

यह पुस्तक नीचे अङ्कित तिथि या उससे पूर्व लौटा दी जानी चाहिये। यदि पुस्तक निर्धारित तिथि से अधिक समय तक पाठक अपने पास रखेंगे तो 50 पैसे प्रतिदिन के हिसाब से विलम्ब शुल्क देय होगा।

विज्ञप्तिविशेषः ।

प्राचीनेषु वैदिकशाखाभेदेषु कृष्णयजुर्वेदीयानां द्वादशचरकान्तर्गतानां प्रसिद्धयवनदेशवास्तव्यतानां चारायणीयानामपि सङ्केतः समुपलभ्यते । तदभिसम्बद्ध एवायं मन्त्रार्षाध्यायोऽस्माभिः प्रकाश्यते । एतत्सम्पादनार्थञ्च केवलमेको बहुषु स्थलेषु भग्नपाठः पुरातनः कोषः कथञ्चिदलाभि । स च यद्यपि बहुत्रासत्पाठोऽपरिष्कृतपाठश्चेति पाठकानां भ्रममुद्वहेत्तथापि विनाशोन्मुखस्य यथास्थितमपि रक्षणं श्रेय इति विचार्यैवैष प्रयत्नः कृतः । अस्य संदिग्धस्थलेषु काठकमैत्रायणादिशाखान्तरसाहाय्येन यथामति मन्त्रप्रतीकाः परिष्कृताः शाखान्तरानुक्रमणिकासाहाय्येन च तत्समाक्षरेषु ऋषिदैवतेषु यथार्थश्च पाठो निर्णीयाशुद्धिपत्रे निहितः । स च स्वयं विद्वद्भिरुन्नेयो दोषभूयस्त्वञ्च यथास्थितं मर्षणीयमिति निवेदयति ।

ग्रन्थमालायाः
सम्पादकः

Published by
the Research Department, D. A.-V. College,
LAHORE.
and
Printed at the
VIDYA PRAKASHA PRESS, LAHORE.

The D. A.-V. College Sanskrit Series. No. 11.

THE

CĀRĀYAṆĪYA-MANTRĀRṢĀDHYĀYA

LAHORE

1935.

First impression

500 copies]. [redacted]

लवपुरीय-

दयानन्दमहाविद्यालय-संस्कृतग्रन्थमाला

दयानन्दमहाविद्यालयस्थ-संस्कृतानुसन्धानालयाध्यक्षेण

लब्धानेकविद्वत्साहाय्येन

एम्०, ए०; एम्०, ओ०, एल्-इत्युपाधिधारिणा

विश्वबन्धु-शास्त्रिणा

सम्पादिता

JACL-KRC
002945

तस्यां चायम्

एकादशो ग्रन्थः

२९५५
राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान
जयपुर परिसर, जयपुर
पुस्तकालय

॥ ओ३म् ॥

[॥ अथ चारायणीयानां मन्त्रार्षाध्यायः ॥]

ओं नमस्सद्गुरवे ।

ओं श्री गुरवे शिवायों नमः । ओं नमस्सूर्याय ।

अथ चारायणीयानां ग्रन्थक्रमेणार्षं व्याख्यास्यामः ।

ओमित्येतद्ब्रह्मणः परमेष्ठिनो वाचस्सत्यम् । यजुस्स्वर्गस्य वा एतल्लोकस्य द्वारविवरणम् । त्रयाणां लोकानां वौकः । तदेतद् ऋक्ष्वाद् [ऋक्ष्वृग्] भवति । यजुष्षु यजुः । [सामसु] सामेति ह विज्ञायते । सर्ववेदो ब्रह्मणः ।

[प्रथमं स्थानकम्]

इषे त्वा[1] [अनु० १] इति ब्रह्मणः । सावित्राणि सावित्रस्य । गोषदसि[2] [अनु० २–३] इत्यनुवाकद्वयं सवितुश्श्यावाश्वस्य । कर्मणे वाम्[3] [अनु० ४–८] इत्याद्याः पञ्चानुवाकाः पुरोडाश्या भृग्वङ्गिरसाम् । देवस्य त्वा[4] इति निर्वपणं सावित्रस्य । धान्यमसि[5], अपहतम्[6], यन्त्रमसि[7]

१ का १ । १ ॥ मै १ । १ ॥
२ का १ । ७ ॥ मै १ । ५ ॥
३ का २ । ६ ॥ मै २ । १२ ॥
४ का ४ । ६ ॥ मै ५ । ११ ॥
५ का ३ । १० ॥ मै ४ । ५ ॥
६ का ३ । ४ ॥
७ का ३ । २० ॥

इति त्रयो मन्त्राः प्रजापतेः । देवस्त्वा[1] इति सावित्रस्य । एकताय स्वाहा[2], द्विताय स्वाहा[3], [त्रिताय स्वाहा] इत्यग्नेः । तस्यैते पुत्रास्सालावृक्या मात्स्यां तद्रूपाः बभूवुः । इन्द्रस्य बाहुः[4] [अनु० ९] इति नवमो वेदिकरणं ब्रह्मणः । वसवस्त्वा[5] इत्याङ्गिरसः । पृश्न्याः पयः[6] [अनु० १०] इति सूर्यस्य । आशासाना[7] इति अविधवा[8] इत्यन्तं पृथिव्याः । इषे त्वा[9] इत्यनुवाकशेषो देवानाम् । अदब्धेन[10] इति पत्न्यवेक्षणमिन्द्राण्याः । हविरसि[11], अभिघारयामि[12] इतीन्द्रस्य । देवीरापः[13] [अनु० ११-१२] इत्यनुवाकद्वयं पुरोडाशा* प्रग्रहणीयस्य । पृश्न्याः पयः[6] [अनु० १०-१२] इति त्रयोऽनुवाकाः प्रजापतेरित्यन्ये ॥ १ ॥

[द्वितीयं स्थानकम्]

ओं आद्र[र्द्रं]द्रानवः[14] इत्यध्वरस्य सोमपुत्रस्य । सौम्योऽध्वरो देवानाम् । आकूत्यै[15] इत्याङ्गिरसाम् । विश्वो देवस्य[16]

---

१ का ४ । ६ ॥ मै ५ । ९ ॥
२ का ४ । ७ ॥
३ का ४ । ८ ॥
४ का ४ । १० ॥ मै ५ । १२ ॥
५ का ४ । २० ॥ मै ६ । ५ ॥
६ का ५ । ३ ॥
७ का ५ । ५॥ आशासनत्यवि० Ms
८ का ५ । ८ ॥
९ का ५ । ८ ॥
१० का ५ । ८ ॥ मै ७ । १ ॥
११ का ५ । १० ॥ मै ६ । १५ ॥
१२ का ५ । १२ ॥ मै ७ । १ ॥
१३ का ५ । २० ॥ मै ७ । ५ ॥
१४ का ८ । ५ ॥
१५ का ८ । १८ ॥ मै १० । ११ ॥
१६ का ९ । १ ॥ मै १० । १५ ॥

इति मात्स्यगन्धानाम्। इन्द्राग्नी[1] इति सूर्यस्य। ऋक्सामयोः[2] इत्यौञ्जाङ्गिरसाम् [इत्यौर्गाङ्गिरसाम्]। व्रतं कृणुत तच्छ्रेयम्[3] इति दशर्ग्यजुषाणि पूर्वं पूर्वं सूर्यस्योत्तरमुत्तरं रश्मीनाम्। इयं ते[4] इति सुष्टुतो वाचः। देव सूर्य[5] इति भृग्वङ्गिरसाम्। यथर्षि यथा देवतम्[6] इत्येतत् सप्तर्षीणामगस्त्यस्य च्यवनस्य च। अभि त्यम्[7] इति सावित्री अतिछन्दः हिरण्यपाणेस्सवितृपुत्रस्य। उस्रा एतम्[8] इत्यर्बुधस्य सर्पराजस्य। धूरसि[9] इत्यग्नीषोमयोर्वृत्रनिगीर्णयोः। अग्नेस्तनूः[10] इत्यग्न्यादीनां देवानाम्। आपतिः परिपतिरग्निस्तनूनपाद् वायुश्शक्मा शाक्रो वणश्शक्मन्नोजिष्ठ इन्द्रः। देवस्य त्वा[11] इडाया मैत्रावरुण्याः। नार्यसि[12] इत्यनुवाकः सिंह्यास्संवत्सरीयायाः। अग्ने आङ्गिरः[13] इति गर्भस्य प्राजापत्यस्य। इन्द्र घोषास्त्वा[14] इत्यरुणानां केतूनाम्। युञ्जते मनः[15] इत्यनुवाको वत्सस्य काण्वायनस्य। उत्तरोऽनुवाकः प्रवत्स्यतस्सूर्यस्य। उत्तरो द्युतानस्य मारुतस्य। विभूरसि[16] इति धिष्ण्यानामङ्गिरसाम् अग्निगणां*च ॥ २॥

---

१ का ९। ३ ॥ मै ११। ३॥
२ का ६। ७ ॥ मै १०। १७॥
३ का ९। २२॥ मै ११। १५॥
४ का१०। १७॥ मै १३। १॥
५ का१८। १०॥
६ का११। ११॥
७ का ११। १३॥ मै १४। ४॥
८ का १२। १९॥
९ का १३। १ ॥ मै १५। ११॥
१० का १३। १४॥ मै १६। ७॥
११ का १४। ७ ॥ मै १९। १४॥
१२ का १४। ८ ॥ मै १६। १५॥
१३ का १४। १०॥ मै १७। ६॥
१४ का १४। १८॥ मै १८। २॥
१५ का १५। ६॥ मै १८। १३॥
१६ का १७। १३॥ मै २१। ११॥

[तृतीयं स्थानकम्]

ओं ज्योतिरसि[1] इत्येकाधिशतानां वैसर्जनानाम् । त्वं सोम तनूकृद्भ्यः[2] इति साध्यानां देवानाम् । उरु विष्णो[3] इति घोराणाम् । धाम्ने धाम्ने[4] इत्यन्तम् । उदुत्तमम्[5] इति निचुम्पुणस्य शौनश्शेपस्य । हविष्मतीः[6] इति अध्वरस्य सोमपुत्रस्य । अग्नेर्वो ऽपन्नगृहस्य[7] इति वासतीवाराणां देवानाम् । निग्राभ्यस्स्थ[8] इति ब्रह्मणः । श्वात्तास्स्थ[9] इति विश्वामित्रस्य । ध्रापागं[10] इति सोमराजस्य सपुत्रस्य ॥ ३ ॥

[चतुर्थं स्थानकम्]

ओं सर्वे ग्रहाः[11] वत्सस्य काण्वायनस्य, इन्द्रस्य च । वाचस्पतये पवस्व[12] इति देवानाम् । आ वायो[13] इति दिव्यस्य शाकरस्य । अयं व्वेनः[14] इति वेनस्य भार्गवस्य । अपनुत्तौ[15] इत्यनुवाकद्वयं अपमार्जनसंयुक्तानीन्द्रस्य । उपयामगृहीतो ऽसि[16] इत्यनुवाकद्वयं दिव्यस्य वंशाविश्ववयमोर्य-

---

१ का २२ । १५ ॥
२ का २२ । १७ ॥ मै २२ । ३ ॥
३ का २३ । १३ ॥ मै २३ । ३ ॥
४ का २७ । १ ॥ मै २८ । ५ ॥
५ का २७ । ३ ॥ मै २८ । ८ ॥
६ का २७ । ९ ॥ मै २८ । १३ ॥
७ का २७ । ११ ॥ मै २९ । १ ॥
८ का २८ । ८ ॥ मै ३० । ५ ॥
९ का २८ । १८ ॥ मै ३१ । १ ॥
१० का २९ । १ ॥ मै ३२ । १ ॥
११ The Pratika is untraced.
१२ का २९ । ५ ॥ मै ३१ । ७ ॥
१३ का २९ । १६ ॥ मै ३२ । ६ ॥
१४ का ३० । १७ ॥ मै ३४ । १ ॥
१५ का ३१ । ३ ॥ मै ३४ । ७ ॥
१६ का ३१ । २० ॥ मै ३५ । १२ ॥

माङ्गिरसोः । जनिष्ठ[ा] उग्रः[1] इत्यनुवाकचतुष्टयं ब्रह्मणः । धाता रातिः[2] इति विश्वरूपस्य त्रिशीर्ष्णः । उरुं हि[3] इति वारुणे र्निचुंकुणस्य । अपो अद्य[4] इति विहव्यस्य चाङ्गिरसस्य । ममाग्ने[5] इति विहव्यस्य चाङ्गिरसस्य । इन्द्राग्नी[6] इति ऋषिपुत्राणाम् ॥ ४ ॥

[पञ्चमं स्थानकम्]

अग्नीषोमाभ्याम्[7] इति सोमाङ्गिरसाम् । बृहतो सा[8] इति वामदेवस्य गौतमपुत्रस्य । देवस्याहम्[9] इति यतीनां भृगून[ण]ाम् । स्यूमरश्मेस्सुरश्मेः पृथुरश्मेः स्थानकसमाप्तिं यावत् ॥ ५ ॥

[षष्ठं स्थानकम्]

प्रजापतिर्वा इदमुद्भवस्स्थ[10] इत्यग्निहोत्रमन्त्राः प्रैय्यमेधसः । भूर्भुवस्स्वः[11] इत्यादयः प्रजातिः प्रैय्यमेधसः । उपप्रयन्तः[12] इतीन्द्रस्य, आग्नेयमैन्द्रमग्नेः । प्रथमे द्वे स्तोमो देवानाम् । इन्धानास्त्वा[13] इति दाशान्मस्यारुणेः । अग्नेस्समित्[14] इति तिस्रस्समिधो देवानाम् ॥ ६ ॥

---

१ का ३३ । १४ ॥ मै ३७ । ६ ॥
२ का ३६ । २२ ॥ मै ४४ । ४ ॥
३ का ३७ । १४ ॥ मै ४५ । ३ ॥
४ का ३८ । १२ ॥ मै ४६ । १२ ॥
५ का ३८ । १६ ॥ मै ४७ । १ ॥
६ का ३९ । १५ ॥
७ का ४४ । ५ ॥
८ का ४५ । ३ ॥
९ का ४५ । १८ ॥
१० तु० का ४६ । १० ॥
११ तु० का ५६ । ७ ॥
१२ का ५८ । १६ ॥ मै ६५ । ६ ॥
१३ का ५९ । १२ ॥ मै ६७ । १२ ॥
१४ का ५९ । १७ ॥ मै ६७ । १५ ॥

[सप्तमं स्थानकम्]

ओं अङ्गभस्स्थ[१] इतीडाया मानव्याः । अग्ने त्वन्नो अन्तमः[२] इति चतस्रो दिवोदासस्य भैमसी[से]नेः । महि त्रीणाम्[३] इत्यदितेर्दाक्षायण्या अनुवाकः षड्गायत्रम् । कदा चन[४] इत्यरुणेः । परि ते[५] इत्यारुणेर्वेगवतः । प्राची दिग्[६] इति सूर्यस्याधानमीप्सतः । प्रवत्स्यदुपस्थानं ब्रह्मणः । ब्राह्मणानि प्रजापतेः । प्र वेधसे[७] इति वैष्णवस्य वन्दारोश्शेषः [॥ ७ ॥]

[अष्टमं स्थानकम्]

समिधाग्निम्[८] इति तिस्रः पाप्मा······स्य । इत एव[९] इति सर्वो ऽनुवाको बहुदैवतमग्निगणस्य । वक्ष्यमाणैरत्रयवर्षिभिस्सह समुश्रयो* सरसि* । संजानीध्वम्[१०] इति नासिक्यस्य वायोः । अग्ना आत्मानं परिददानस्य । तत्र महाव्याहृतय आहवनीयाधानपर्यन्तं प्रजापतेराङ्गिरो व्रतमादित्यव्रतमाङ्गिरसामादित्यानां च । आयं गौः[११] अस्य प्राणा[ः] । त्रिंशद्धाम[१२] इति सार्पराज्ञः पृथिव्याः । सप्त ते अग्ने[१३] इत्युत्तराणि यजूंष्यादित्यरश्मीनां वैश्वदेवस्य वन्दारोश्शेषः ॥ ८ ॥

१ का ६२ । ६ ॥
२ का ६३ । ५ मै ॥ ६६ । ६ ॥
३ का ६३ । १२ ॥ मै ७० । ७ ॥
४ का ६४ । ३ । मै ७१ । २ ॥
५ का ६४ । ५ ॥ मै ७१ । ३ ॥
६ का ६४ । ११ ॥ मै ७१ । ६ ॥
७ का ७३ । ७ ॥
८ का ७३ । ६ ॥
९ का ७५ । १ ॥ मै १२७ । १० ॥
१० का ७५ । ६ ॥
११ का ७५ । ६ ॥ मै ८५ । ६ ।
१२ का ७६ । १६ ॥ मै ८५ । ११ ॥
१३ का ७७ । १२ ॥ मै ८८ । ३ ॥

[नवमं स्थानकम्]

ओं आधानं ब्राह्मणं प्रजापतेः। पुनराधेयः[1] इति तूखानाम् ॥९॥

[दशमं स्थानकम्]

ओं आग्नेयो ऽष्टाकपाला[लः][2] इत्यादयश्चत्वारो ऽनुवाकाश्चातुर्मास्येषु तूखानाम्। रुद्राखुम्[3] इति सुभेषजस्य। चित्तिस्स्रुक्[4] इति त्रयो ऽनुवाकाश्चतुर्होतारश्चतुर्होतॄणां देवानाम् ॥ १० ॥

[एकादशं स्थानकम्]

ओं इष्टि ब्राह्मणानि प्रजापतेः। ओजोसि[5] इति देवानाम्। आदित्या भागं वः[6] इति षड्ब्रह्मणः। अग्नेरायुरसि[7] इति ब्रह्मणः। पुरोवातः[8] इति वृष्ट्यपेतो भूतग्रामे वसिष्ट[ष्ठ]ो ददर्श ॥ ११ ॥

[द्वादशं स्थानकम्]

ओं या वां मित्रावरुणौ,[9] ध्रुवो ऽसि[10] इत्यष्टौ सांग्रहायणानि देवानाम्। आ[अ]मनस्य[11] इति च। यस्ते राजन्[12] इति संक्रमणं ब्रह्मणः। स्वाद्वीं त्वा[13] इत्याश्विनोः ॥ १२ ॥

---

१ का ९७। १८॥
२ का १०७। ३॥ मै १४०। ८॥
३ का ११०। १॥
४ का ११०। १२॥ मै १३१। १॥
५ का १३३। १३॥
६ का १५१। १६॥ मै २। १४। ८॥
७ का १५२। १६॥ मै २। ३०। १८॥
८ का १५५। ११॥ मै २। ४४। १॥
९ का १५८। ११॥ मै। २। २७। १५॥
१० का १६३। १०॥ मै २। २९। ६॥
११ का १६३। १४॥ मै २। २८। १६॥
१२ का १६८। १६॥ मै २। ३०। १०॥
१३ का १७१। ८॥ मै २। ३५। १४॥

[त्रयोदशं स्थानकम्]

पशुं बध्नामि[१] इतीन्द्रस्य जिघांसोः । जुष[ा]णा निर्ऋतिर्वेत्तु स्वाहा[२] इति वैकुण्ठस्य । धाता रातिः[३] इति विश्वरूपस्य त्रिशीर्ष्णः । आवर्तय[४] इत्यावर्तनस्यैन्द्रः । आ वायो[५] इत्यवते* वैद्याने* । किक्किटा[६] इति देवानाम् ॥ १३ ॥

[चतुर्दशं स्थानकम्]

ओं देव सवितः[७] इति दिव्यस्य शाक्करस्य गन्धर्वराजस्य । इन्द्राय वाचं वदत[८] इतीन्द्रस्य यजतः । दैवीं व्वाचं[९] प्रत्याजिहीर्षमाणस्यासुरेभ्यः । आयुर्यज्ञेन कल्पताम्[१०] इत्यनुवाकद्वयं यावत्पुरुषस्य नारायणस्य । सरस्वत्या वाचा[११] इति सारस्वतस्य । उपयामगृहीतो ऽसि[१२] इति देवमातॄणां . विशिरुन्यानां वत्सस्य काण्वायनस्य । अग्निरेकाक्षराम्[१३] इत्येकपंचाशदुज्जितयो यथा देवतमार्षं सर्वे वाजपेयमन्त्रा देवानाम् ॥ १४ ॥

---

१ का १८१ । १० ॥ मै २ । ५।५।१० ॥
२ का १८६ । १४ ॥
३ का १९१ । १ ॥ मै १ । ४४ । ४ ॥
४ का १९१ । ३ ॥
५ का १९२ । २० ॥
६ का १९२ । २३ ॥
७ का १९५ । १७ ॥ मै १ ।१६१।७ ॥
८ का २०० । १३ ॥ मै १ । १६३।९ ॥
९ The quotation is untraced.
१० का २०१ । ४ ॥ मै १।१६३।१३ ॥
११ का २०२ ।६ ॥ मै १ ।१६५ । ७ ॥
१२ का २०२ । १२ ॥ मै १।१६६।५ ॥
१३ का २०३ । ५ ॥ मै १।१७१।१४ ॥

[पञ्चदशं स्थानकम्]

ओं वरुणस्य राजसूया अनुमत्या[1] इति ब्रह्मणः । इद-महममुष्य[2] इति बृहस्पतेः । देवस्य सवितुः[3] इति हतं रक्षः[4] इति विश्वामित्रस्य । ये देवाः[5] इत्यरुणानां केतूनाम् । अग्नये पुरस्सदे[6] इति स्रुव-तपसामृषीणाम् । अनुमत्यै चरुः[7] इति ब्रह्मणः । पृथिव्यै स्वाहा[8] इत्यश्रुतस्य भार्गवस्य । सवि[ता] त्वा प्रसवानां सुवताम्[9] इति मह्यौ देवसुवौ राजर्षीणाम् । देवीरापः[10] इत्यनुवाकद्वय मपांचित्राणि बृहस्पतेः । क्षत्रस्य योनिः[11] इति हिरण्यवर्णानां शकुनीनाम् । सम[ा]वव्रृत्रन्[12] प्रतिभ्यां[13] ज्योतिष्मती[14] हंसः[15] इति प्रजापतेः ॥ १५ ॥

[षोडशं स्थानकम्]

युञ्जानः[16] इति देवस्य त्वा[17] इत्यनुवाकौ षण्डिलेन्ना अप्र-चोदितं कश्यपस्य । अन्वग्निः[18] इति तृतीयो गृत्समदस्य

---

१ का २०९ । १४ ॥ मै २।६४।१॥
२ का २१० । ३ ॥ मै २।६४।७॥
३ का २१० । १७ ॥ मै २।६५।२॥
४ का २१० । १८ ॥ मै २।६५।३॥
५ का २१० । १६ ॥ मै २।६५।४॥
६ का २११ । २ ॥ मै २।६५।११॥
७ का २११ । ७ ॥ मै २।६५।१५॥
८ का २११ । ८ ॥
९ का २१२ । १७ ॥ मै २।६७।१०॥
१० का २१३ । १ ॥ मै २।६७।८॥
११ का २१३ । १६ ॥ मै २।६६।३॥
१२ का २१४ । २० ॥ मै २।७०।१२॥
१३ प्रति त्यन्नाम् ? का २१५।५॥ मै २।७१।६॥
१४ The pratika is untraced.
१५ का २१५ । १४ ॥ मै २।७१।१४॥
१६ का २१७ । ४ ॥ मै २।७३।८॥
१७ का २२१ । १ ॥ मै २।७४।१२॥
१८ का २२१ । २० ॥ मै २।७५।१०॥

भार्गवस्य । देवस्य त्वा[1] इति गविष्टरस्याऽऽत्रेयस्य । दधीतस्य गांजोथग्र्भाज* आग्नेयस्य च । अपो देवीः[2] इति पाञ्चन्यस्याग्ने-यस्यैन्द्रेः । तमु त्वा[3] इति दधीचः पाञ्न्य[ञ्चन्य]स्य । मित्रस्संसृज्य[4] इति भानोर्वसिष्ठस्य मातुरनुबन्धः कृतधूर्तिः षष्ठं ददर्श । अदि-तिस्त्वा[5] इति देवैरर्चितानां क्रधिष्टानां देवपत्नीनाम् । आकू-तमग्निम्[6] इत्याधीतयजूंसि[षि] मनोजवसां देवर्षीणाम् । विश्वे देवस्य[7] इति मात्स्यगन्धानामौदुग्राभणो होमः । मा सु भित्था[8] इति द्वे अंबिकस्य द्रौणेरौरासुतस्य । द्रवन्नः[9] इति पुत्रस्य । यदग्ने कानि[10] इति प्रयोगस्य । नाभा पृथिव्याः[11] इति पाञ्चालस्य वनेवसतोवरुद्रस्य । यास्सेनाः[12] इति मालिम्लवं सूक्तां [सूक्तं] देवानाम् । दृशानो रुक्म[13] इति दृशानस्य भार्गवस्य । सुपर्णो ऽसि[14] इति यजुर्गरुत्मतः । अक्रन्दत्[15] इति शुनश्शेपस्याजीगर्तेः । अग्ने ऽभ्यावर्तिन्[16] इत्यङ्गिरसः । दिवस्परि[17] इति वत्सप्रयो बालन्दनस्य । उदु

१ का २२२ । १६ ॥ मै २।७६।१२॥

२ का २२३ । २२ ॥ मै २।७८।५॥

३ The pratīka is untraced.

४ का २२५ । ६ ॥ मै २।८०।३॥

५ का २२६ । ११ ॥ मै २।८१।६॥

६ का २२७ । ६ ॥ मै २।८२।७॥

७ का २२७ । १२ ॥ मै २।८२।१०॥

८ का २२७ । १४ ॥ मै २।८२।१३॥

९ का २२७ । १८ ॥ मै २।८३।१॥

१० का २२८ । २१ ॥ मै २।८३।७॥

११ का २२८ । ७ ॥ मै २।८३।१३॥

१२ का २२८ । ६ ॥ मै २।८३।१५॥

१३ का २२८ । २१ ॥ मै २।८४।१०॥

१४ का २२९ । ५ ॥ मै २।८४।१६॥

१५ का २२९ । १३ ॥ मै २।८५।८॥

१६ का २२९ । १५ ॥ मै २।८५।१०॥

१७ का २३० । १३ ॥ मै २।८६।५॥

त्वा[1] इति कश्यपस्य । यदस्य[2] इत्यदितिनिऋ[र्ऋ]त्योः । या ओषधयः[3] इति भे[भि?]षज अथर्वणस्य । मा नो हिंसीत्[4] इति शार्यातकस्य माणवकस्य । अपां पृष्ठम्[5] इति गविष्ठरस्याऽऽत्रेयस्य । नमो अस्तु सर्पेभ्यः[6] इत्यनुष्टुप्काण्डपतितस्य सर्पराजस्य सर्पशीर्षाः । कृणुष्व पाजः[7] इति पञ्च त्रिष्टुभो राक्षोघ्न्यो वामदेवस्य । अग्नेस्त्वा[8] [इति]इभ्यप्रचोदितं कश्यपस्य । ध्रुवासि[9] इति धरुणोः पृथिव्याः । काण्डात्काण्डात्[10] इति प्रजापतेः । अषाढासि[11] इत्यषाढां दुहितरं स्तुवत उशनसः । मही द्यौः[12] इति क्षेत्रज्ञस्य कश्यपस्य । विष्णोः कर्मासि[13] इति पृथिव्याः । सरित्स्रवन्ति[14] इति वैश्वानरीयस्य चाग्नेः । आदित्यं गर्भम्[15] इत्यसितस्य देवलस्य यविष्टस्य चाग्नेः । अपां त्वेमन्[16] इति पृथिव्याः । गायत्रेण त्वा छन्दसा सादयामि[17] इति छन्दस्यापशूनाम् । अयं पुरो भूः[18] इति प्राणभृतः पुरुषविधाता मापद्यमानानाम् । लोकं पृण च्छिद्रं पृण[19] इति काश्यपीनाम् ॥ १६ ॥

---

१ का २३१ । १३ ॥ मै २।८७।६॥
२ का २३४ । १ ॥ मै २।६१।४॥
३ का २३५ । ७ ॥ मै २।६३।१॥
४ का २३७ । १ ॥ मै २।९५।१॥
५ का २३८ । ४ ॥
६ का २३८ । १२ ॥ मै २।६७।१॥
७ का २३८ । १८ ॥ मै २।९७।७॥
८ का २३६ । ५ ॥ मै २।६८।१॥
६ का २३६ । १० ॥ मै २।६८।४॥
१० का २३६ । १३ ॥ मै २।९८।१३॥
११ का २३६।२१॥ मै २।६६।१६॥
१२ का २४० । १ ॥ मै २।१००।८॥
१३ का २४० । ३ ॥
१४ का २४० । ५ ॥
१५ का २४० । १० ॥ मै २।१०१।१७॥
१६ का २४१ । १६ ॥ मै २।१०३।६॥
१७ का २४२ । २ ॥ मै २।१०३।११॥
१८ का २४२ । ४ ॥ मै २।१०३।१५॥
१९ का २४२ । १६ ॥ मै २।१०६।३॥

[सप्तदशं स्थानकम्]

ध्रुवाक्षितिः[१] इति द्वावनुवाकौ कश्यपस्य पंचषष्टिः । राज्ञ्यसि[२] इति दिश्या देवानाम् । आयुर्मे पाहि[३] इति दश बालखिल्यानां शेषश्च[तु]र्दश च । मा छन्दः[४] इति प्रजापतेः । आशुस्त्रिवृत्[५] इति देवासुराणाम् । एकया स्तुवत[६] इति देवानाम् । अग्ने जातान्[७] इति वैराजानां देवानाम् । रश्मिरसि[८] इत्यनुवाकास्स्तोमभागा इन्द्रस्य बृहस्पतेर्वसिष्ठस्य च । राज्ञ्यसि[९] इति भृग्वङ्गिरसाम् । अयं पुरः[१०] इति पञ्चचूडाङ्गिरसाम् । आयुस्त्वा[११] इत्यवतो वैद्यानेः । मधुश्च[१२] इत्यृतव्या ऋतव्यानां देवानाम् । इमा मे अग्न[१३] इत्यजाः प्र[पृ]श्नीनाम् ॥ आ त्वा वहन्तु हरयस्सचेतसः श्वेतैरश्वैरिह केतुमद्भिः । वाताजवेन बलमद्भिर्मनो जवायातु शीघ्रं मम रुद्राय हव्यम्[१४] ॥ देवानां च ऋषीणां चासुराणां च पूर्वजम् । सहस्राक्षं विरूपाक्षं विश्वरूपं महादेवं शिवमावाहयाम्यहम्[१५] ॥ ॐ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्[१६]

---

१ का २४६ । १ ॥ मै २।१०६।७॥
२ का २४७ । ११ ॥ मै २।१०८।८॥
३ का २४७ । १२ ॥ मै २।१०८।९॥
४ का २४७ । १४ ॥ मै २।१०८।११॥
५ का २४८ । १ ॥ मै २।१०९।३॥
६ का २४८ । १६ ॥ मै २।११०।६॥
७ का २४९ । ९ ॥ मै २।१११।३॥
८ का २५० । ३ ॥ मै २ ।११२।५॥
९ का २५० । १७ ॥ मै २।११३।५॥
१० का २५१ । २१ ॥ मै २।११४।१३॥
११ का २५२ । १३ ॥
१२ का २५२ । २२ ॥ मै २।११६।३॥
१३ का २५३।१४॥ मै २।११८।१४॥
१४ का नास्ति ॥ मै २ । ११९ ।३॥
१५ का नास्ति ॥ मै २ । ११९ । ५॥
१६ का २५३ ।२०॥ मै २। ११९।७॥

शतरुद्रियन्देवानां रुद्रशमनं भवाय शर्वायस्य प्रत्युत्क्रान्तानुवाकाः॥ देवर्षी रुद्रदैवत्यस्त्रिष्टुप्छन्दः चयने विनियोगः । नमस्ते देवा[1] [..१७॥]'

[अष्टादशं स्थानकम्]

[........................][1] ऊर्ध्वा अस्य[2] इति प्रजापतेः । येनर्षयः[3] इत्यगस्त्यस्य गृहपतीना* ॥ १८ ॥

ब्राह्मणा[:] प्रजापतेः । ब्राह्मणपठितान् मन्त्रानथोदाहरिष्यामः।

अनुवाक्यायै याज्यायै वषट्कारायऺ[4] इति चतुर्गृहीत-हवने मन्त्रो देवानाम् । इदमहम्[5] इति पुत्रं प्रदक्षिणाम्[3] इति घटप्रत्ययणस्य । वज्रं शतघ्नीमिथद्रव्यस्त्वा[6] इति मन्त्र एको देवानाम् । सजू[7] .... प्राजापत्यस्य । पञ्चैते यावत् । येन देवा[8] इति संवर्तस्याङ्गिरसस्य । मरुत्वत इन्द्रवज्रा[त्] त्रायमाणस्य । ये ऽग्नयः पुरीषिणः[10] इति निर्ध्रुवेः काश्यपस्य । सा सर्व वेद ? । सम्मित-*

---

१ अत्र चतुर्थपत्रस्यावसानं जातम्। अग्रे पञ्चमपत्रस्य प्रारम्भो विद्यते। परन्तु त्रुटितः पर्याप्तः पाठ इति काठकं मैत्रायणी च संहिताद्वयं दृष्ट्वा स्पष्टमेवागम्यते । अन्यच्च कोषे सप्तदशस्थानकस्य समाप्ति-चिन्हमपि न दृश्यते ॥

२ का २७७ । ७ ॥ मै २ । १४६।१४॥

३ का २७८ । ८ ॥ मै ।२। १४७।६॥

४ का २७६ । ६ ॥

५ का २ । ४५ ।१५॥ मै ३। ३७। १८॥

६ का २।४५ । १६॥ मै ३ । ३८ । १॥

७ का २।४६ । १४ ॥ मै ३ । ४२।१८॥

८ का २ । ६० । १ ॥ मै ३ । ४६।५॥

६ का २ । ६६ ।१७॥ मै २।६१ । ६ ॥

१० का २।६७ । १ ॥

मुष्यायण[1] इति पितृणां प्रभूतका[मा]नाम्। स्वरितो* यज्ञकीर्तिमिच्छमानानाम्। पत्न्य[थ्य]ां स्वर्स्ति टजाति[2] इति वाचः। इयं गौस्तस्या आत्मा तस्या रूपं तस्याः प्रजास्तस्याः पय[3] इति सुष्टुतो वाचो देवानां वा। देवाञ्जनमगन्यज्ञ[4] इति गर्म्या इत्यन्तं कवषस्यैलूषीपुत्रस्य। प्रहर्षिणः[5] इति ह्रोष्यामि[5] इत्यन्तं असुराणाम्। एकया च दशभिश्च[6] इति सुभूतेः। इदमहम्[7] इति अध्यूहामि[7] इत्यन्तं अश्विनोः। विद्यदी[8] इति अध्रुवं त्वा[9] इति सरमायाः। देव अत्याहंहतां पार्थिवानि[10] इति प्रजापतेः। अव द्रप्सः[11] इत्यत्रेः। हरियाँ इन्द्रः[12] इतीन्द्रस्यासुरसायुज्यंगतस्य। इत्येका एकपदा। पितरो मन्दन्तां[13] [इति] धारयामसि[14] इत्यन्तं बन्धोस्सुबन्धोश्श्रुतबन्धो र्देवबन्धोरगस्त्यभागिणीयाणां दध्यङ्पुत्राणाम्। उपयाम गृहीतो ऽसि[15] [इ]ति [वि]भुदाव्ने, जुहोमि स्वाहा[16] इत्यन्तं प्रजापते होमश्च भक्षणा ....

.. ....गिरसयोः। इदमहम्[17] इति..

....[इ]ति

१ का २।६६।१६॥ मै ३।१८७।१४॥
२ का २।८४।२०॥ मै ३।७६।१॥
३ The pratīka is untraced.
४ का २।११२॥१७॥
५ का २।१३९।६, ७॥
६ का २।१४४॥१९॥ मै४।७६।६॥
७ का २।१४९॥५॥ मै४।७६।१०॥
८ का २।१४८।२१॥मै४।८३।१०॥
९ का २।१५२।५॥ मै ४।८७।२०॥
१०का २।१५३।६॥
११ का २।१५८।१६॥
१२ का २।१६८।६॥ मै३।१३७।१४॥
१३ का २।१६६।१२॥
१४ का २।१६६।१५॥मै४।६५।८॥
१५ का २।१७३।७॥मै१।४१।१५॥
१६ का २।१७३।११॥ मै १।४२।५॥
१७ का २।१७८।१॥ मै४।१०६।३॥

ब्रह्मणः । उपयामगृहीतो ऽसि[1] इति सन्तनीनां वसिष्ठपुत्राणां स्वर्गतानाम् । अग्नये त्वा प्रबृहामि[2] इति शेषस्य सर्पराजस्य कामभोगपरीतस्य कामेप्सोः । प्रजापतेर्जायमानाः[3] इति मृत्योस्सम्परायणस्य । प्रजानन्तः[4] इत्यपाध्यानान्देवानाम् ॥३०

ग्रन्थद्वयं समाप्तम् ॥

स्योनम[5] इत्यछिद्रस्य भ्रुवोर्मित्रावरुणयोरन्तेवासिनः । पङ्क्तिरयातयाम्नीन्द्रक्रतुम्[6] इति शक्रेर्वासिष्ठस्य प्रायश्चित्तानि सर्वार्तियानि शिशुशैशवयोः । प्रजापतिर्मनसि[7] इत्यादि मित्रो जनान्[8] इत्यन्तं वैम्रुषस्सन्तनीनां वसिष्ठपुत्राणां स्वर्गतानाम् ।

अपां पयो द्रवणे[9] इति प्रजापतेः । ....स्य इति ऋषभस्य । सं ते पयांसि[10] इति सोमस्य राज्ञः । सावीर्हि देव[11] इति मृत्योस्साम्परायणस्य । बोधश्च[12] इति राष्ट्रभृतान्देवाना[म्] । [कोऽसि कतमोऽ]सि[13] इति देवासुराणां ब्रह्मयातुश्च । आदित्यो ऽसि[14] इत्युपरिष्टानाम् । पृथिव्यै स्वाहा[15] इति देवासुराणाम् । स्वाद्वीं त्वा[16] इति सोम[ा]राजा[17] इति द्वावनुवाकौ

---

१ का २ । १८५ । ७ ॥

२ का २ । १८७ । २१ ॥ मै१।४२।१०॥

३ का २ । १८६ । १८ ॥

४ का २ । १६० । १ ॥

५ The pratīka is untraced.

६ The pratīka is untraced.

७ का ३ । ४६ । १ ॥

८ का ३ । ६५ । ६ ॥

९ का ३ । ८२ । १ ॥

१० का ३ । ८७ । ६ ॥

११ का ३ । ८८ । २० ॥

१२ का ३ । ९० । १७ ॥

१३ का ३ । ९३ । १७ ॥

१४ का ३ । ९३ । १६ ॥

१५ का ३ । ९५ । ७ ॥

१६ का ३ । ९८ । १४ ॥ मै२।३५।१४॥

१७ का ३ ।१००।१॥ मै३।१४८।६॥

क्रौंचां अङ्गिरसस्य। सुरावन्तम्[१] इति मृत्योस्साम्परायणस्य। सीसेन तन्त्रम्[२] इति कोकिलस्य राजपुत्रस्य। यद्देवा[३] इति चाङ्कुणस्य। समिद्ध इन्द्र[४] इत्यनुवाकः पश्चाग्रियस्य। बृहस्पतिपुरोहिताः[५] इत्यभ्यातानां देवानाम्। यो ऽस्य कौष्ठ[६] इति भङ्गश्रवसो यामयानस्य। अयं यो ऽसि[७] इति धनञ्जयस्याग्नेः। व्रजं कृणुध्वम्[८] इत्युशनसः काव्यस्य। साकं हि[९] इति निऋ[ऋ]तेः। येन देवाः[१०] इति संवर्तस्याङ्गिरसस्य। उद्स्थाद्धनजित्[११] इत्यहेरौशनसस्य। ब्रह्मजज्ञानम्[१२] इति स्वयंभुवो ब्रह्मणः [॥३८॥]

[एकोनचत्वारिंशतं स्थानकम्]

यद्क्रन्दः[१३] इति भरद्वाजस्य। यद्दः[१४] इति नदीनामानि विश्वामित्रस्य। यो यज्ञः[१५] इति पञ्चप्लवानां नदीतराणां शकुनीनाम्। आग्यवे स्वाहा[१६] इति पञ्च बृहस्पतेः। अद्भ्यस्संभृतः[१७] इति पुरुषस्य नारायणस्य। प्रजापतेस्त्वा[१८] इति ब्राह्मणो नारायणस्य। विश्वकर्मा[१९] इति भौवनस्य।

१ का ३। १०१।७॥ मै३।१५०।१६॥
२ का ३। १०३। ४॥ मै३।१५३।१॥
३ का ३। १०६। ६॥ मै३।१५७।१॥
४ का ३।१०७।११॥ मै३।१३९।१२॥
५ का ३। ११३। ३॥
६ का ३। ११३। ८॥
७ का ३। ११३। १४॥
८ का ३। ११४। १८॥
९ का ३। ११५। १॥
१० का ३। ११५।१६॥
११ का ३। ११६। ४॥
१२ का ३। ११६। ८॥
१३ का ३। ११७। ७॥
१४ का ३।११८। १६॥ मै२।१५२।७॥
१५ का ३। ११६। १६॥
१६ का ३। ११६। १८॥
१७ का ३। ११६। २०॥
१८ का ३। १२०। ६॥
१९ का ३। १२२। १०॥

ऋतसदसि[1], उद्भदसि[2] इति द्वावनुवाकौ ब्रह्मणः। प्राची दिग्[3] इति पञ्चापानभृतः पुरुषविधातामापद्यमानानाम्। आयुषः प्राणम्[4] इति नाभेर्भौवनस्य। भूयस्कृदसि[5] इति वैखानसानाम्। या देव्यसि[6] इत्युपभौवर्यः पर्वतनारदयोः। इयमेव सा[7] इतीष्टकोपधानं देवानाम्। अष्टकानुवाकमन्त्रास्तू-खानाम्। अग्निनर्ताषाट्[8] इति त्वृषयो गन्धर्वाप्सरसाम्। अभीष[ा]ट्[9] इति द्वादशेन्द्रनामानीतीन्द्रस्य सजातस्य। कया नश्चित्रः[10] इति व्रतस्य। अभि त्वा शूर नोनुमः[11] इति रथन्तरं व्वसिष्ठस्य। त्वामिद्धि हवामहे[12] इति बृहद्भरद्वाजस्य। अग्ने देवां[13] इति मृत्योस्साम्परायणस्य। अगन्म[14] इत्यग्नेः। मेधाकारम्[15] इति प्रजापतेः। मनुष्वत्[16] इति सोमस्य। अग्निर्हि[17] इति धातोः। अग्निर्देवता[18] इति होतॄणाम्। अग्निर्मूर्धा[19] इत्यनुवाकद्वयं चैत्रस्य यज्ञसेनस्य। वर्षसहस्रमायुष एवयामरुत आत्रेयस्य पुत्रपौत्रा बभूवुस्तेषां च ॥ ३६ ॥

---

१ का ३।१२३।३॥
२ का ३।१२३।१६॥
३ का ३।१२४।९॥ मै २।१०४।१६॥
४ का ३।१२५।१॥
५ का ३।१२५।१०॥ मै २।१६४।१७॥
६ का ३।१२५।१७॥ मै २।१६४।७॥
७ का ३।१२६।१॥ मै २।१६०।१॥
८ का ३।१२७।१५॥
९ का ३।१२८।१॥
१० का ३।१२८।४॥ मै २।१५९।४॥
११ का ३।१२८।२॥ मै २।१५८।१४॥
१२ का ३।१२८।३॥ मै २।१५८।१८॥
१३ का ३।१३०।४॥
१४ का ३।१३०।६॥ मै २।१५४।२॥
१५ का ३।१३०।८॥
१६ का ३।१३०।१०॥
१७ का ३।१३०।१२॥
१८ का ३।१३०।१४॥ मै २।१६५।१२
१९ का ३।१३१।१॥ मै २।१५५।१३॥

[चत्वारिंशं स्थानकम्]

हिरिण्यगर्भः[१] इत्यष्टौ सरितां काश्यपीनाम् । प्राणापानाभ्यां त्वा[२] इति प्रजापतेः।त्वामग्ने वृषभं चेकितानाम्[३]न इति जनत आत्रेयस्य । यो अप्स्वं[तः][४] इति पराशराणाम् । संधातुस्सन्तन्वतस्संव्वर्तयतः इत्येतेषां व्वैखा[नसा]नाम् । रोहितेषु त्वा[५] इति पञ्च जीमूता इन्दुप्रमदे वासिष्ठस्य । अम्बा नामासि[६] इति बन्धुमत्यस्सप्तभरद्वसोर्वासिष्ठस्य । ज्योतिष्मतीं त्वा[७] इति शक्तेर्वासिष्ठस्य । प्रसवाय त्वा[८] इति द्वादशाफानां वसिष्ठपुत्राणाम् । द्यौरपराजिता[९] इति भूतानामंशिस्य भृगु[गू]-नां[णां] कश्यपस्य च । पिता मातरिश्वा[१०] इति बृहस्पतेः । यदक्रन्दाः[११] इतीन्ध्रूकस्य सालावृकीयस्य सरस्वत्याः पुत्रस्य । अग्निर्ज्योतिः[१२] इति अग्नेश्चित्यस्य । समुद्रादूर्मिः[१३] इत्येकादशर्चं त्रिष्टुब्वामदेवभारद्वाजयोर्घृतस्तुतिः । पितुर्नु स्तोषम्[१४] इत्यगस्त्यस्य। एकागरगीर्णिनश्शेषः । मह्यमापः[१५] इत्यपांस्तोभः । सरस्वत्या वाचा[१६] इति सरस्वत्यास्साावित्र-

---

१ का ३।१३५।१।। मै २।१६८।५।।
२ का ३ । १३५ । १७ ।।
३ का ३ । १३६ । १ ।।
४ का ३।१३६।५।। मै २।१६२।१०।।
५ का ३।१३७।१२।।
६ का ३।१३७।१३।।
७ का ३।१३७।१५।। मै २।१६५।८।।
८ का ३ । १३७ । २० ।।
९ का ३ । १३८ । ३ ।।
१० का ३ । १३९ । १२ ।।
११ का ३ । १३९ । १४ ।।
१२ का ३ । १४० । ६ ।।
१३ का ३।१४०।१३।। मै १।८७।१३
१४ का ३ । १४१ । १८ ।।
१५ का ३ । १४२ । १६ ।।
१६ का ३ । १४३ । १२ ।।

स्सावित्रस्य। यन्तुर्यन्त्रेण[1] इति यन्तोः। ममाग्ने[2] इति कीर्तिराजानां देवानाम्। तवश्रिये[3] इति त्रिष्टुब्देवासुराणाम्। हव्यं प्रीणीहि[4] इ[ति] गोमायूकस्य। स्वयं कृण्वानः[5] इति पश्चान्वारोहाणां देवानां नद्यवते पद्यवान् भवति। यदाकूत्यात्[6] इति देवपथीयाणां तारकाणामन्वारोहाणां स्वर्गाल्लोकान्न...[च्य]वते[ऽ]पत्यवान् भवति य एवमन्वारोहान् वेद यश्चानिरुक्तम्। ब्रह्मणो ब्रह्मणः॥ स्था ४०॥

[1]ईडे अग्निम्[7] इत्यांगिरसां धाया[धाय्या]। [2]अग्निर्वृत्राणि[8] जुष्टो दमूना[9] इत्यनूच्यमानो ब्रह्मणः। [4]इन्द्राग्नी[10] [5]अग्नाविष्णू[11] [6]वेत्तोदि[12] इत्यृषिपुत्राणामेकषष्टिः। कृणुष्व पाजः[13] इति वामदेवस्य त्रिष्टुब्राक्षोघ्नम्। आ वो राजानम्[14] इति ब्रह्मणः। [9]य[यु]क्ष्वा हि[15] इति गायत्रमंगिरसः। [10]घर्मन्न[16] [11]रेवतीन्न[17] इति ब्रह्मणस्त्रिष्टुबिन्द्रः। [12]कया शुभीयः[18] अग-

१ का ३।१४३।१३॥
२ का ३।१४३।१५॥
३ का ३।१४५।३॥
४ का ३।१४६।१३॥
५ का ३।१४६।१५॥
६ का ३।१४७।६॥
७ का ३।१४८।१६॥ मै ४।१६३।२॥
८ का १।१८।१॥ मै ४।१६४।१०॥
९ का १।२०।३॥ मै ४।१५६।३॥
१० मै ४।१५६।८॥
११ मै ४।१६५।१६॥
१२ The pratīka is untraced. The reading appears to be a faulty one.
१३ का १।२३८।१८॥ मै ४।१७३।३॥
१४ का १।७६।११॥ मै ४।१७२।११॥
१५ का २।६०।५॥ मै ४।१७४।१२॥
१६ का १।१६।१५॥
१७ का १।१०२।१॥ मै ४।१८६।५॥
१८ का १।१२१।८॥ मै ४।१६८।६॥

स्त्यस्य । [13]अमन्दन्मा[1] इतीन्द्रस्य त्रिष्टुप् संवादे । [14]मरुतो यद्द[यद्ध]वो[2] यूयमस्मान् इति ब्रह्मणः । [15]अग्ने नक्षत्रम्[3] इत्यादि [16]अस्मै ते [17]प्र यो जज्ञे[5] इति रजणकस्य कोणेयणस्य । [18]मक्षू देवयतः इति षण्मानव्याः । [19]सौम्यारौद्र[7] इत्यादि [20]अग्ना-विष्णू [21]अग्नाविष्णू[8] [22]आ नो मित्रावरुणा[9] [23]दूतं वः[10] [24]त्वमिमा ओषधीः[11] [24]इन्नो देवीः[12] [25]प्र देवमुच्छ्रयस्व वनस्पते मरुते सौभगाय[7] इत्यन्तं ब्रह्मणः । [26]ऊर्ध्व अ षु ण[8] इति चतस्रस्तूखानाम् । [27]अयं हस्त[9] इति [28]होता यक्षत्[10] इति प्रैषणान्देवानाम् । [29]समिद्धो अद्य[11] इत्याप्रियः प्रजापते-र्जमदग्नेश्च । [30]अग्निहो[हों]ता[12] इति [31]स आ नो योनिम्[13] इति देवानां देवानां देवर्षीणाम् । [32]युवं सुरामम्[14] इति [33]त्वं ह्यग्ने[15] इति ब्रह्मणः तूखानामात्रेयस्य च । [34]होता

---

१ का १।१२२।६॥ मै ४।१६६।१२॥
२ का १।१२२।१६॥ मै ४।१७०।१३॥
३ का १।१२३।७॥
४ का १।१३६।१६॥
५ का १।१४१।१३
६ का १।१५८।१८॥ मै ४।१६४।१२॥
७ का १।१५६।१३॥ मै ४।१६५।११॥
८ का १।१६०।६॥ मै ४।१६५।१५॥
९ का २।१३६।१०॥ मै ४।१६६।११॥
१० का १।१७७।१४॥ मै २।१५३।१७॥
११ का १।१९६।१६॥ मै ४।२१४।६॥
१२
१३
१४ का १।२२४।७॥ मै ४।१६६।८॥
१५
१६ मै ४।२००।१॥
१७ का १।२४३।१॥ मै ४।२०१।८॥
१८ का १।२४४।१॥ मै ४।२०३।१॥
१९
२० का ३।१११।५॥ मै ४।१९१।१॥
२१ मै ४।२०६।५॥
२२ मै ४।१९१।२॥

यक्षत्[1] इति तूखानाम्। दव बर्हिः[2] इति अग्न आयूंषि[3] इति एह्यूषु[4] इति नृमेधसः पुरुरछेयस्य [परुच्छेपस्य] च । वैश्वानरो न[5] इयं वाम्[6] इति प्रयाजानुयाजानां देवानां तूखानां च। उश [शं]तस्त्वा[7] इति पितृमतः। समिद्दिशाम्[8] इति ब्रह्मणः । अग्निर्मन्वे[1] [इ]ति पुकाराणामृषीणाम् । इन्द्राग्नी श्नथत्[9] इति रथन्तरं वसिष्ठस्य । त्वमग्ने बृहत्[10] इति देवासुराणां राजर्षीणां क्रत्वा दा[11] इत्यन्तं धाय्याज्यभाग-संय्याज्यानामार्षं समाप्तम् ॥

[आश्वमेधिकम्]

अश्वमेधस्यारंभो द्रष्ट्रे नमः[12] इति

ये ते पन्थानः[13] इति घोराणां यथैतत् सप्तर्षीणां अगस्त्यस्य च्यवनस्य च ययातेश्च। अर्वाङ् यज्ञः[14] इत्याद्यश्वस्य दीक्षितस्य। आ मे गृह्णाः[15] इत्यादि मुद्गलस्य भान्द्यश्वस्य। अग्निना उ[त] पो[ऽ]न्वा भवत्[16] इत्यादि काक्षीवतस्य कौरव्यस्य । मयो-

---

१ मै ४:२०६।६॥

२ The numbering figure is not given.

३ का २।३४।५॥ मै ४।१७७।२॥ The numbering figure is not given.

४ का २।३५।७॥ मै ४।१४१।१४॥ The numbering figure is not given.

५ The pratīka is untraced.

६ का ३।७६।१॥ मै ४।१५६।१॥

७ का २।६६।१६॥ मै ३।१८७।१५॥

८ का २।७१।४॥

९ का २।८७।१॥

१० का २।८७।२०॥

११ का २।१३५।२०॥

१२ का २।१३६।२१॥ Cf. foot-note 1, in Kāṭhaka Saṃhitā ed. by Schroeder: ॥ ओं द्रष्ट्रे नम इति घोराणामार्षम्॥

१३ का ३।१५१।२॥

१४ का ३।१५७।१५॥

१५ का ३।१५८।१६॥

१६ का ३।१५९।६॥

भूर्वांतः[1] इत्यादि गयस्य त्रातस्य । कस्स्विदेकाकी चरति[2] इत्यादि दीर्घतपस आङ्गिरसस्यात्रेयस्य च । अम्बे अम्बालि[3] इति वृषाताकि* काप्यतिशययोजी मृतस्येव* इत्याद्यप्रतिरथस्यैन्द्रेः त्रिष्टुप् । यदक्रन्दः[4] इत्यादि त्रयो[ऽ]श्वस्तोमीयामश्वं दीक्षिते स्तुवतस्त्रिष्टुप् । गायत्री त्रिष्टुप्[5] इत्याद्यह्व आङ्गिरसस्य । क्रमैः[6] इत्यादि क्रमंतरिक्षक्रमस्य । अग्नये नमः[7] इत्यादि देवर्षीणाम् । शादन्दार्भिः[8] [शादं दद्भिः] इत्यन्वारोहाणां देवानाम् । शेषो देवपथीयानाम् । पुरुषमेधः पुरुषस्य नारायणस्य । पितृमेधोयमस्य राज्ञोः[ज्ञः] । सर्वमेधो ब्रह्मणः प्रजापतेः । ब्राह्मणानि सुमन्तोः कश्यपस्य च तदन्तेवासिनां च । उपनिषद् ब्रह्मणः । यश्चानिरुक्तं ब्रह्मणो ब्रह्मणः ॥

॥ इति मन्त्रार्षाध्यायः ॥

मन्त्रस्यार्षं न संस्पृश्य यो हि मन्त्रं जपेन्नरः ।
स गच्छेन्नरकं घोरं तस्मान्मन्त्रार्ष उद्धृतः ॥
प्रजापतिमुखात् पूर्वमार्षं छन्दश्च दैवतम् ।
योगः प्राप्तो[ऽ]त्रिमुनिना बोधो लौगाक्षिणा ततः ॥

॥ ओं नमो ब्रह्मणे ॥

॥ समाप्त आर्षाध्यायः ॥

॥ शुभमस्तु ॥

---

१ का ३।१६३।६॥
२ का ३।१६३।१६ ॥
३ का ३ । १६४ । ६ ॥ A major portion of the reading in the next line is altogether unintelligible.
४ का ३।१७५।१४॥
५ का ३।१८५।५॥
६ का ३।१७०।१६॥
७ का ३।१८६।१०॥
८ का ३।१८७।१०॥ मै ३।१७७।७॥

INDEXES.

1. Index of the Praṭika's.

2. Index of the Ṛṣi's

3. Index indicating a comparison of the Ṛṣi's of Ṛg. veda with those of the Ṛṣi's of the Cārāyanīya Saṃhitā.

ओ३म्

१-प्रतीकानुक्रमणी

अक्रन्दत	१०।१३।।	अग्ने जातान्	१२।५।।
अगन्म	१७।१०।।	अग्ने त्वन्नो	६।२।।
अग्नये त्वा प्रवृहामि	१५।२।।	अग्ने देवां	१७।१०।।
अग्नये नमः	२२।६।।	अग्ने नक्षत्रम्	२०।२।।
अग्नये पुरस्सदे	९।४।।	अग्नेरायुरसि	७।९।।
अग्न आयूंषि	२१।१।।	अग्नेर्वो	४।६।।
अग्नाविष्णू	१९।९।।	अग्नेस्तनू	३।८।।
,,	२०।४।। २०।५।।	अग्नेस्त्वा	११।६।।
अग्निनर्ताषाट्	१७।६।।	अग्नेस्समित्	५।१५।।
अग्निना तपो ऽन्वा	२१।१३।।	अदब्धेन	२।७।।
अग्निर्ज्योतिः	१८।१२।।	अदितिस्त्वा	१०।४।।
अग्निर्देवता	१७।१२।।	अद्भ्यस्संभृतः	१६।१४।।
अग्निर्मन्वे	२१।५।।	अध्यूहामि	१४।७।।
अग्निर्मूर्धा	१७।१३।।	अध्रुवं त्वा	१४।८।।
अग्निर्वृत्राणि	१९।८।।	अनुमत्या	९।२।।
अग्निर्हि	१७।१२।।	अनुमत्यै चरुः	९।५।।
अग्निर्होता	२०।१०।।	अनुवाक्यायै	१३।८।।
अग्निरेकाक्षराम	८।१२।।	अन्वग्निः	९।१३।।
अग्नीषोमाभ्याम्	५।७।।	अपनुत्ता	४।१३।।
अग्ने अङ्गिरः	३।१२।।	अपहतम्	११।५।।
अग्ने ऽभ्यावर्तिन्	१०।१३	अपां त्वेमन्	११।१२।।

अपां पृष्ठम्	११।३।।	आग्नेयो ऽष्टाकपालः	७।४।।
अपां ग्यो द्रवणे	१५।१०।।	आ त्वा वहन्तु	१२।१०।।
अपो अद्य	५।३।।	आदित्यं गर्भम्	११।११।।
अपो देवीः	१०।२।।	आदित्या भागं	७।९।।
अभिघारयामि	२।८।।	आदित्यो ऽसि	१५।१३।।
अभि त्यम्	३।६।।	आ नो मित्रावरुणा	२०।५।।
अभि त्वा शूर	१७।८।।	आ मे गृहाः	२१।१३।।
अभीषाट्	१७।७।।	आयं गौः	६।१४।।
अमनस्य	७।१४।।	आयवे स्वाहा	१६।१३।।
अमन्दन्मा	२०।१।।	आयुर्मे पाहि	१२।३।।
अम्बा नामासि	१८।६।।	आयुर्यज्ञेन	८।९।।
अम्बे अम्बालि	२२।२।।	आयुषः प्राणम्	१७।३।।
अम्भस्थ	६।२।।	आयुस्त्वा	१२।९।।
अयं पुरः	१२।८।।	आर्द्रदानवः	२।१३।।
अयं पुरो भूः	११।१३।।	आवर्तेन	८।४।।
अयं ग्यो ऽसि	१६।५।।	आ घायो	४।११।।
अयं व्वेनः	४।१२।।	„ „	४।८।।
अयं हस्त	२०।८।।	आ वो राजानम्	१९।११।।
अर्वाङ् यज्ञः	२१।१२।।	आशासाना	२।६।।
अव द्रप्सः	१४।९।।	आशुस्त्रिवृत्	१२।४।।
अविधवा	२।६।।	इत एव	६।९।।
अषाढासि	११।८।।	इदमहम्	१३।९।।
अस्मै ते	२०।३।।	„	१४।६।।
आकूतमग्निम्	१०।५।।	„	१४।१५।।
आकूत्यै	२।१४।।	इदमहममुष्य	९।२।।

इन्द्र घोषास्त्वा	३।१३॥
इन्द्रस्य बाहुः	२।४॥
इन्द्राग्नी	३।१॥
"	५।४॥
"	१९।६॥
इन्द्राग्नी श्नथत्	२१।६॥
इन्द्राय वाचम्	८।८॥
इन्धानास्त्वा	५।१५॥
इमा मे अग्ने	१२।१०॥
इयं ते	३।४॥
इयं गौः	१४।२॥
इयं वाम्	२१।३॥
इयमेव सा	१७।५॥
इषे त्वा	१।११॥
" "	२।७॥
ईडे अग्निम्	१९।८॥
उदस्थात्	१६।८॥
उदुत्तमम्	४।४॥
उदु त्वा	१०।१४॥
उद्वदसि	१७।१॥
उप प्रयन्तः	५।१३॥
उपयामगृहीतः	४।१४॥
"	८।११॥
"	१४।१२॥
"	१५।१॥
उरु विष्णो	४।३॥
उरुं हि	५।२॥
उशंतस्त्वा	२१।४॥
उस्रा एतम्	३।७॥
ऊर्ध्व ऊ षुण	२०।७॥
ऊर्ध्वा अस्य	१३।५॥
ऋतसदसि	१७।१॥
ऋक्सामयोः	३।२॥
एकताय स्वाहा	२।२॥
एकया च	१४।६॥
" स्तुवत	१२।५॥
एह्यूषु	२१।२॥
ओजोसि	७।८॥
कदाचन	६।४॥
कया नश्चित्रः	१७।८॥
कया शुभीयः	१९।१३॥
कर्मणे वाम्	१।१३॥
कस्स्विदेकाकी	२२।१॥
काण्डात्काण्डात्	११।७॥
किक्किटा	८।५॥
कृणुष्व पाजः	११।५
" "	१९।१०॥
को ऽसि	१५।१३॥
क्त्वा दा	२१।७॥
क्रैमः	२२।६॥
क्षत्रस्य योनिः	९।८॥
गम्या	१४।४॥

गायत्री त्रिष्टुप्	२२।५॥	देव अत्याहंहतां	१४।८॥
गायत्रेण त्वा	११।१२॥	देव बर्हिः	२१।१॥
गोषदसि	१।१२॥	देव सवितः	८।७॥
घर्मेन्न	१९।१२॥	देव सूर्य	३।४॥
चित्तिरस्रुक्	७।५॥	देवस्त्वा	२।१॥
जनिष्ठा उग्रः	५।१॥	देवस्य त्वा	१।१४॥
जुषाणा निर्ऋतिः	८।२॥	" "	३।१०॥
जुष्टो दमूना	१९।९॥	" "	९।१२॥
जुहोमि स्वाहा	१४।१३॥	" "	१०।१॥
ज्योतिरसि	४।२॥	देवस्य सवितुः	९।३॥
ज्योतिष्मती	९।१०॥	देवस्याहम्	६।८॥
ज्योतिष्मतीं त्वा	१८।७॥	देवाञ्जनम्	१४।४॥
तत्पुरुषाय	१२।१५॥	देवानां च	१२।१३॥
तमु त्वा	१०।३॥	देवीरापः	२।९॥
तवश्रिये	१९।२॥	"	९।८॥
त्रिताय स्वाहा	२।२॥	दैवी वाचम्	८।८॥
त्रिंशद्धाम	६।१४॥	द्यौरपराजिता	१८।९॥
त्वं सोम	४।२॥	द्रष्ट्रे नमः	२१।१०॥
त्वं ह्यग्ने	२०।१२॥	द्रवन्नः	१०।८॥
त्वमग्ने बृहत्	२१।६॥	द्विताय स्वाहा	२।२॥
त्वमिमा ओषधीः	२०।६॥	धाता रातिः	५।२॥
त्वामग्ने वृषभं	१८।३॥	" "	८।३॥
वामिद्धि	१७।९॥	धान्यमसि	१।१५॥
दिवस्परि	१०।१४॥	धाम्ने धाम्ने	४।४॥
दूतं व्वः	२०।५॥	धारयामसि	१४।११॥
दृशानो रुक्म	१०।११॥	धूरसि	३।८॥

ध्रागपाग्	४।८।।
ध्रुवक्षितिः	१२।२।।
ध्रुवासि	११।७।।
ध्रुवो ऽसि	७।१३।।
नमो अस्तु सर्पेभ्यः	११।४।।
नाभा पृथिव्याः	१०।९।।
नार्यसि	३।११।।
निग्राभ्यस्स्थ	४।७।।
पंक्तिः	१५।७।।
पथ्यां स्वस्तिं	१४।२।।
परि ते	६।५।।
पशुं बध्नामि	८।२।।
पितरो मन्दन्तां	१४।१०।।
पिता मातरिश्वा	१८।१०।।
पितुर्नु स्तोषम्	१८।१३।।
पुत्रं प्रदक्षिणाम	१३।९।।
पुनराधेयः	७।२।।
पुरो वातः	७।१०।।
पृथिव्यै स्वाहा	९।६।।
,, ,,	१५।१४।।
पृश्न्याः पयः	२।५।।
,, ,,	२।१०।।
प्रजानन्तः	१५।४।।
प्रजापतिर्मनसि	१५।८।।
प्रजापतिर्वा	५।१२।।
प्रजापतेर्जायमानाः	१५।३।।
प्रजापतेस्त्वा	१६।१४।।
प्रतिभ्यां	२।१०।।
प्र देवमुच्छ्रयस्व	२०।६।।
प्र यो जज्ञे	२०।३।।
प्र वेधसे	६।७।।
प्रसवाय त्वा	१८।८।।
प्रहर्षिणः	१४।५।।
प्राची दिग्	६।५।।
,, ,,	१७।१।।
प्राणापानाभ्यां	१८।२।।
बृहतो मा	५।७।।
बृहस्पतिपुरोहिताः	१६।४।।
बोधश्च	१५।११।।
ब्रह्म जज्ञानम	१६।८।।
भूयस्कृदसि	१७।३।।
भूर्भुवः	५।१३।।
मक्षू देवयतः	२०।३।।
मधुश्च	१२।९।।
मनुष्वत्	१७।११।।
ममाग्ने	५।४।।
,,	१९।१।।
मयोभूर्वातः	२१।१४
मरुतो यद्ध वो	२०।१।।
महि त्रीणाम	६।३।।
मही द्यौः	११।९।।
मह्यमापः	१८।१४।।

मा छन्दः १२।४॥
मा नो हिंसीत् ११।२॥
मा सु भित्था १०।८॥
मित्रस्संसृज्य १०।३॥
मित्रो जनान् १५।९॥
मेधाकारम् १७।११॥
यथर्षि यथा ३।५॥
यदक्रन्दः १६।११॥
" २२।४॥
यदक्रन्दाः १८।११॥
यदग्ने कानि १०।९॥
यददः १६।११॥
यदस्य ११।१॥
यद्देवाः १६।२॥
यदाकूत्यात् १९।४॥
यन्तुर्यन्त्रेण १९।१॥
यन्त्रमसि १।१५॥
यस्ते राजन् ७।१४॥
या ओषधयः ११।१॥
या देव्यसि १७।४॥
या वां मित्रावरुणा ७।१३॥
यास्सेनाः १०।१०॥
युक्ष्वा हि १९।१२॥
युञ्जते मनः ३।१३॥
युञ्जानः ९।१२॥
युवं सुरामम् २०।११॥
यूयमस्मान् २०।२॥
ये ऽग्नयः १३।१३॥
ये ते पन्थानः २१।११॥
ये देवाः ९।४॥
येन देवाः १३।.२॥
" " १६।७॥
येनर्षयः १३.६॥
यो अप्स्वंतः १८।४॥
यो ऽस्य कौष्ठ १६।४॥
यो यज्ञः १६।१२॥
रश्मिरसि १२ ६॥
राड्यसि १।२।१॥
" १।२।७॥
रुद्राखुम ७।५॥
रेवतीन्न १९।१३॥
रोहितेषु त्वा १८।६॥
लोकं पृण ११।१४॥
वज्रं शतघ्नीम् १३।१०॥
वनस्पते मल्ते २०।७॥
वसवस्त्वा २।५॥
वाचस्पतये पवस्व ४।११॥
विभूरसि ३।१५॥
विदद्यदी १४।७॥
विष्णोः कर्मासि ११।९॥
विश्वकर्मा १६।१५॥
विश्वे देवस्य १०।७॥

विश्वां देवस्य २।१४।।
वेत्तोदि * १९।१०।।
वैश्वानरो न २१।३।।
व्रतं कृणुत ३।२।।
व्रजं कृणुध्वम् १६।६।।
शन्नो देवीः २०।६।।
शादं दद्भिः २२।७।।
श्वातास्स्थ ४।७।।
संजानीध्वम् ६।११।।
सं ते पयांसि १५।११।।
स आ नो २०।१०।।
सजू… १३।११।।
सप्त ते अग्ने ६।१५।।
समाववृत्रन् ९।९।।
समिद्दिशाम् २१।४।।
समिद्ध इन्द्र १६।३।।
समिद्धो अद्य २०।९।।
समिधाग्निम् ६।९।।
सम्मितमुष्यायण १३।१४।।

२-आर्षानुक्रमणी

अगस्त्यः	३।६॥
”	१३।६॥
”	१८।१४॥
”	२०।१॥
”	२१।११॥
अग्निः	२।३॥
”	५।१४॥
”	११।११॥
”	११।१२॥
”	१७।११॥
अग्निगणः	६।१०॥
अग्निगणाः	३।१६॥
अग्निसोमौ वृत्रनिगीर्णौ	३।८॥
अग्निः धनञ्जयः	१६।६॥
अग्नेश्चित्यः	१८।१२॥
अग्न्यादि देवाः	३।९॥
अङ्गिरा	२।५॥
”	१०।१४॥
अङ्गिरसः	२।१४॥
”	३।१५॥
”	६।१३॥
”	१६।२॥
अङ्गिरसा	१९।८॥
अङ्गिरसः पञ्चचूड़ा	१२।८॥
अछिद्रः	१५।६॥
अत्रि	१४।९॥
”	१२।१६॥
अथर्वणो भिषक्	११।२॥
अदितिः	११।१॥
अदितिः दाक्षायणी	६।१४॥
अध्वरः सोमपुत्रः	२।१३॥
” ”	४।५॥
अन्तरिक्षक्रमः	२२।६॥
अप्रतिरथः	२२।३॥
अम्बिकः द्रौणेरौरासुतः	१०।८॥
अरुणः केतवः	३।१३॥
” ”	९।४॥
अरुणिः	६।५॥
अर्बुधः सर्पः राजः	३।७॥
अश्वं दीक्षिते स्तुवतः	२२।५॥
अश्वो दीक्षितः	२१।१२॥
अश्विनौ	७।१५॥
”	१४।७॥
असितो देवलो यविष्टः	११।११॥
असुराः	१४।६॥

अहन् आङ्गिरसः २२।५॥
अहिः औशनसः १६।८॥
आग्नेयः १०।२॥
" १०।३॥
आङ्गिरसः ५।३॥
" ५।४॥
आत्रेयः २०।१२॥
" २२।२॥
आदित्यरश्मयः ६।१९॥
आदित्याः ६।१३॥
आपः १८।१५॥
आरुणिः दाशान्मः १५।५॥
आरुणिः वेगवान् ६।५॥
आवर्तनः ८।४॥
इडा मैत्रावरुणी ३।११॥
" मानवी ६।२॥
इन्द्रः २।८॥
" ४।१०॥
" ४।१३॥
" ५।१४॥
" ८।८॥
" १२।७॥
इन्द्र आसुरसायुज्यगतः १४।१०॥
इन्द्रः जिघांसुः ८।२॥
इन्द्रः सजातः १७।७॥
इन्द्राणी २।८॥
इन्धुकः सालावृकीयः
सारस्वतीपुत्रः १८।११॥
उपभौवरी १७।७॥
उपरिष्टाः
उशनाः ११।९॥
उशनाः काव्यः १६।६॥
ऋषभः १५।१०॥
ऋषयः पुकारः २२।९॥
ऋषयः स्तुवतपांसि ६।५॥
ऋषिपुत्राः ५।४॥
" १६।१०॥
एकामरगीर्णी १८।१४॥
एवयामरुत आत्रेयस्य
पुत्रपौत्राः १७।१४॥
औब्जाङ्गिरसः ३।२॥
कवश एलूषीपुत्रः १४।५॥
कश्यपः ६।१३॥
" ११।१॥
" ११।६॥
" १२।२॥
" १८।१०॥
" २२।१०॥
कश्यपान्तेवासिनः २२।१०॥
कश्यपः क्षेत्रज्ञः ११।६॥
काश्यपीयः ११।१५॥
कृतधूर्तिः १०।४॥
कोकिलो राजपुत्रः १६।२॥
गन्धर्वः शाकरः दिव्यः ८।७॥
गन्धर्वाप्सरसः १७।६

गयः त्रातः	२१।१॥
गभः प्रजापत्यः	३।१२॥
गविष्टरः आत्रेयः	१०।१॥
” ”	११।३॥
गृत्समदः भार्गवः	६।१३॥
गोर्मायूकः	१६।३॥
घटप्रत्ययणः	१३।१०॥
घोराः	४।३॥
”	२१।११॥
चाक्कुणः	१६।३॥
चैत्रो यज्ञसेनः	१७।१३॥
च्यवनः	३।६॥
”	२१।१२॥
जनत् आत्रे ःः	१८।४॥
जमदग्निः	२०।१०॥
तूखाः	७।२॥
”	७।५॥
”	१७।९॥
”	२०।८॥
”	२०।१२॥
”	२१।१॥
”	२१।४॥
दधीतः	१०।१॥
दध्यङ्पुत्रः	१४।१२॥
दिवोदासः भैमसेनिः	६।३॥
दिव्यः शाकरः	४।१२॥
दीर्घतपा आङ्गिरसः	२।२॥
दृशानः भार्गवः	१०।१२॥
देवपत्नयः	१०।५॥
देवपथीयाः	१२।८॥
देवपथीया तारका अन्वारोहाः	१६।५॥
देवबन्धुः	१४।१२॥
देवर्षयः	१०।६॥
”	२०।११॥
”	२१।७॥
देवासुराः	१६।५॥
”	१५।१३॥
”	१९।१४॥
”	१९।२॥
”	२१।७॥
देवाः	२।७॥
”	४।११॥
”	५।१५॥
”	५।१६॥
”	७।८॥
”	७।१४॥
”	८।५॥
”	८।१४॥
”	१०।११॥
”	१२।३॥
”	१३।५॥
”	१३।१॥
”	१३।९॥
”	१३।११॥
”	१४।४॥
”	१७।५॥

”	२०।६॥	पर्वतनारदौ	१७।४॥
”	२०।११॥	पाञ्चाला वनेवस्तो वरुद्रः	१०।१०॥
देवा अन्वारोहाः	१९।४॥	पार्श्न्यः	१०।२॥
”	२२।७॥	”	१०।३॥
देवा अपाध्यीः	१४।४॥	पितरः प्रभूतकामाः	१४।२॥
देवा अभ्याताः	१६।४॥	पितृमान्	२१।४॥
देवा ऋतव्याः	१३।१०॥	पुरुषः नारायणः	८।१०॥
देवाः कीर्तिराजाः	१६।२॥	”	१६।१४॥
देवाः प्रयाजानुयाजाः	२२।३॥	पुरुषो नारायणाः	२२।८॥
देवा राष्ट्रभूताः	१५।१२॥	पुरुषविघाता आपद्यमानाः	१७।२॥
देवा वासतीवराः	४।३॥	पृथिवि	११।७॥
देवा वैराजाः	१३।६॥	”	११।१०॥
देवा साध्याः	४।३॥	”	११।१२॥
देवा होतारः	७।६॥	पृथिवी सार्पराज्ञी	६।१४॥
द्यूतान्नो मारुतः	३।१५॥	पृथिवी	२।६॥
द्वादशाफा वसिष्ठपुत्राः	१८।८॥	पृथुरश्मिः	५।६॥
धातुः	१७।१२॥	पृश्नयः	१२।१०॥
नाभिः भौवनः	१७।३॥	प्रग्रहणीयः	३।६॥
नारायणः	१६।१५॥	प्रजापतिः	३।१॥
निंचुकुणो वारुणिः	५।३॥	”	३।११॥
निचुम्पुणः शौनशेपः	४।४॥	”	६।७॥
निर्ऋतिः	११।१॥	”	६।१३॥
”	१६।७॥	”	७।२॥
निर्ध्रुविः काश्यपः	१३।१४॥	”	७।८॥
नृमेधा	२१।२॥	”	९।१०॥
पञ्चप्रियः	१६।३॥	”	११।८॥
पराशराः	१८।४॥	”	१२।४॥
परुच्छेपः	२१।१॥	”	१७।११॥

„ १८।३॥
„ २०।४॥
„ २२।१५॥
„ १३।५॥
„ १३।७॥
„ १४।६॥
„ १५।१०
प्रजापतिः प्रैयमेधसा ५।३॥
प्रत्याजिहीर्षमाणः ८।६॥
प्रयोगः २०।६॥
प्राजापत्यः १३।१२॥
प्राणमृतःपुरुषविधाता ११।१४॥
प्रैयमेधाः ५।१२॥
बन्धुः १४।११॥
बंबाविश्ववयसौ ४।१४॥
बालखिल्याः १२।३॥
बालन्दनः १०।१४॥
बृहस्पतिः ६।३॥
„ ९।३॥
„ १२।७॥
„ १६।१३॥
„ १८।१०॥
ब्रह्म १।९॥
„ २।४॥
„ ४।७॥
„ ५।१॥
„ ६।६॥
„ ७।९॥
„ ७।१०॥
„ ७।१५॥
„ ९।२॥
„ ९।६॥
„ १५।१॥
ब्रह्म परमेष्ठी १।६॥
ब्रह्म प्रजापतिः २२।९॥
ब्रह्मयात् १५।१३॥
ब्रह्म स्वयम्भूः १६।९॥
ब्रह्म २१।५॥
„ २२।१०॥
„ २२।११॥
„ १७।१॥
„ १४।७॥
„ १९।९॥
„ १९।१२॥
„ १६।१३॥
„ २०।२॥
„ २०।७॥
„ २०।१२॥
भङ्गश्रवा यामयातः १६।५॥
भरद्वाजः १४।११॥
भरद्वसु वासिष्ठः १८।७॥
भरद्वाजः १९।९॥
भानुः १०।४॥
भारद्वाजः १८।१३॥
भार्गवः अश्नुतः ९।६॥
भूतेभ्यः १८।९॥

भृग्वः	१८।९।।
भृग्वङ्गिरसः	१।१४।।
,,	३।५।।
,,	१२।८।।
भृग्वो यतपः	५।८।।
भौवनः	१६।१५।।
भ्रवौ	१५।६।।
मरुत्वान्	१३।१३।।
माणवकः	११।३।।
मात्स्यगन्धाः	३।११।।
मानवी	२०।४।।
मित्रावरुणयोरन्तेवासिनः	१५।६।।
मुद्गलो भान्द्यश्वः	२१।१३।।
मृत्युः साम्परायणः	१४।४।।
,, ,,	१५।१२।।
,, ,,	१६।११।।
,, ,,	१७।१०।।
यजुर्गरुत्मान्	१०।१२।।
यन्तु	१९।११।।
यमाङ्गिरसो	४।१४।।
यमो राजा	२२।६।।
ययातिः	२१।१२।।
रजणकः काणेयणः	२०।३।।
रश्मी	३।४।।
राजर्षयः	६।७।।
,,	२१।७।।
लौगाक्षी	२१।१६।।
वत्सः कान्वायनः	३।१४।।
,, ,,	४।१०।।
,, ,,	८।१२।।
वसिष्ठः	७।१०।।
,,	१०।४।।
,,	१२।७।।
,,	१४।२।।
,,	१७।४।।
,,	२१।६।।
वाक् सुष्टुत	३।४।।
,, ,,	१४।४।।
वामदेवः	११।१६।।
,,	१८।१३।।
वामदेवः	११।६।।
वामदेवो गौतमपुत्रः	५।८।।
वायुःनासिक्यः	६।११।।
वासिष्ठः	१८।६।।
विश्वरूपः त्रिशीर्षा	५।२।।
,, ,,	८।४।।
विश्वामित्रः	४।७।।
,,	६।४।।
,,	१६।१२।।
विशिश्न्या देवमातरः	८।११।।
विहव्यः	५।३।।
,,	५।४।।
वेनो भार्गवः	४।१२।।
वैकुण्ठः	८।३।।
वैखानसाः	१७।४।।
,,	१८।५।।

वैघानिः	१२।४॥
वैश्वदेवो वन्दारुशेषा	९।१६॥
वैश्वानरीयः	११।१०॥
वैष्णवो०	९।७॥
वैसर्जनाः	४।२॥
व्रतः	१७।८॥
शकुनयः पञ्चप्लवां नदीतरः	१९।१२॥
शकुनयो हिरण्यवर्णाः	४।४॥
श क्तिर्वासिष्ठः	१५।७॥
सर्वीयः	१३।१॥
शार्यातकः	११।३॥
शिशुशैशवौ	१५।८॥
शुनः शेप आजीगर्तिः	१०।१३॥
शेषः सर्पराजः	१५।२॥
श्रुतबन्धुः	१४।११॥
सन्धातु	१८।५॥
सन्तन्वतः	१५।५॥
संव्वर्तपतः	१८।५॥
संवर्ताङ्गिरसः	१३।१२॥
,,	१९।७॥
सन्तनीनाः स्वर्गता वसिष्ठ-पुत्राः	१५।१॥
,, ,,	१५।४॥
सप्तर्षयः	३।५॥
,,	२१।११॥
सरमा	१४।१८॥
सरित् काश्यपी	१८।२॥
सरस्वती	१८।१५॥
सर्पराजः काण्डपतितः	११।४॥
सवितुश्श्यावाश्वः	१।१२॥
सारस्वतः	८।११॥
,,	१।११॥
,,	१।१५॥
सावित्रः	२।१॥
सावित्रः	१९।१॥
सिंही संवत्सरी	३।१२॥
सुबन्धुः	१४।११॥
सुभेषजः	७।५॥
सुभूतिः	१४।६॥
सुमन्तु	२२।१०॥
सुरश्मि	५।९॥
सूर्य्यः	२।६॥
,,	३।१॥
,,	३।३॥
सूर्यप्रवत्स्यन्	३।१४॥
सूर्य्ये आधानमीप्सु	९।६॥
सोमः	१७।१२॥
सोमराजः सपुत्रः	४।८॥
सोमाङ्गिरसः	५।७॥
सोमोराजा	१५।११॥
स्यूमरश्मिः	५।९॥
हिरण्यपाणिः सवितृपुत्रः	३।७॥
होतारः	१७।१३॥

३–चारायणीयमन्त्र–ऋषीणां ऋग्वेदीयमन्त्र–ऋषिभिः सह

तुलनात्मिका सूची ।

प्रतीकः	चारायणीयः	ऋषिः	ऋग्वेदः	ऋषिः
विश्वो देवस्य	२।१४।	मात्स्यगन्धः	५।५०।१॥	विश्वेदेवाः॥
युञ्जते मनः	३।१३॥	वत्सः	५।८१।१॥	श्यावाश्वः ॥
त्वं सोमतनूकृद्भ्यः	४।२॥	साध्याः	८।७९।३॥	भार्गवः ॥
उदुत्तमं व०	४।४॥	निचुम्पुणः	१।२४।१५॥	शुनःशेपः॥
अयंव्वेनः	४।१२॥	वेनः	१०।१२३।१॥	वेनः ॥
उरुं हि	५।२॥	निचुंकुणः	१।२४।८॥	शुनःशेपः ॥
ममाग्ने	५।४॥	विहव्यः	१।१२८।१॥	विहव्यः ॥
इन्द्राग्नी	५।४॥	ऋषिपुत्राः	३।१२।६॥	विश्वामित्रः॥
उप प्रयन्तः	५।१३॥	इन्द्रः	१।७४।१॥	गोतमः ॥
अग्ने त्वन्नो अन्तमः	६।२॥	दिवोदासः	५।२४।१॥	गो[लो]पायनः॥
महि त्रीणाम्	६।३॥	अदितिः	१०।१७६।१॥	सत्यधृतिः ॥
कदा चन	६।४॥	अरुणिः	७।५१।७॥	श्रुष्टिः ॥
परिते दूलभो रथो	६।५॥	वेगवान्	४।६।८॥	वामदेवः ॥
प्रवेधसे कवये	६।७॥	वन्दारुः	५।१५।१॥	आंगिरसः ॥
समिधाग्निम्	६।६॥	पाप्मा	८।४४।१॥	विरूपः ॥
आ यंगौः	६।१४॥	प्राणः	१०।१८९।१॥	सार्पराज्ञी ॥
त्रिंशद्धाम	६।१४॥	सार्पराज्ञी	१०।१७९।३॥	सार्पराज्ञी ॥
आ वायो	८।५॥	अवतिः	७।६२।१॥	वसिष्ठः ॥
हंसः शुचिषत्	६।१०॥	प्रजापतिः	४।४०।५॥	वामदेवः ॥
अक्रन्दत्	१०।१३॥	शुनःशेपः	१०।४५।७॥	वत्साप्रिः ॥
दिवस्परि	१०।१४॥	वत्सप्रयः	१०।४५।१॥	वत्सप्रिः ॥
मा नो हिंसीत्	११।२॥	शार्यातकः	१।१२१।६॥	हिरण्यगर्भः ॥
कृणुष्वपाजः	११।५॥	वामदेवः	४।४।१॥	वामदेवः ॥
मही द्यौः पृथिवी	११।९॥	कश्यपः	१।२२।१३॥	मेधातिथिः॥
विष्णोः कर्माणि	११।१०॥	पृथिवी	१।२२।१८॥	„

प्रतीकः	चारायणीयः	ऋषिः	ऋग्वेद	ऋषिः
आत्वा वहन्तु हरयः	१२।१०॥	शर्वीयः	१।१६।१॥	,,
विद्यदी	१४।७॥	सरमा	३।३१।६॥	इषीरथिः॥
अवद्रप्सः	१४।६॥	अत्रिः	८।९६।१३॥	तिरश्चीः॥
मित्रो जनान्यात०	१५।६॥	स्वर्गताः वसिष्ठपुत्राः	३।५९।१॥	विश्वामित्रः॥
सं ते पयांसि	१५।११॥	सोमः	१।९१।१८॥	गोतमः॥
साकं हि	१६।६।	निर्ऋतिः	२।५।४॥	सोमः॥
यदक्रन्दः	१६।११॥	भरद्वाजः	१।१६३।१॥	दीर्घतमाः॥
कयानश्चित्रः	१७।८॥	व्रतः	४।३१।१॥	वामदेवः॥
अभि त्वा शूर नोनुम	१७।८॥	रथन्तरम्	७।३२।२२॥	वसिष्ठः॥
त्वामिद्धि हवामहे	१७।६॥	बृहद्भरद्वाजः	६।४६।१॥	शंयुः॥
अग्ने देवां	१७।१०॥	मृत्युः	१।१५।४॥	मेधातिथिः॥
अगन्म महा न	१७।१०॥	अग्निः	७।१२।१॥	वसिष्ठः॥
मेधाकारं	१७।११॥	प्रजापतिः	१०।९१।८॥	वैतहव्यः॥
मनुष्वत्त्वा	१७।११॥	सोमः	५।२१।१॥	आत्रेयःसस॥
अग्निर्हि	१७।१२॥	धातुः	५।६।३॥	वसुश्रुतः॥
हिरण्यगर्भः	१८।१॥	सरितः	१।१२१।१॥	हिरण्यगर्भः॥
यदक्रन्दः	१८।११॥	इन्धूकः	१।१६३।१॥	दीर्घतमाः।
समुद्रादूर्मिः	१८।१२॥	वामदेवभरद्वाजौ	४।५८।१॥	वामदेवः॥
ममाग्ने वर्चो	१९।१॥	कीर्तिराजाः	१०।१२८।१॥	विहव्यः॥
तवश्रिये	१६।२॥	देवासुराः	२।२३।१८॥	गृत्समदः॥
ईडे अग्निम्	१६।८॥	अङ्गिरसः	३।२७।२॥	विश्वामित्रः॥
अग्निर्वृत्राणि	१९।८॥	अनूच्यमानः	६।१६।३४॥	भरद्वाजः॥
जुष्टोदमूना	१६।९॥	,,	५।४।५॥	वसुश्रुतः॥
आ वो राजानम	१९।११॥	ब्रह्मा	४।३।१॥	वामदेवः॥
युक्ष्वा हि	१९।१२॥	अङ्गिराः	८।७५।१॥	विश्वरूपः॥
अमन्दन्मा	२०।१॥	इन्द्रः	१।१६५।११॥	इन्द्रः॥
मरुतो यद्धवो दिवोयू	२०।२॥	ब्रह्मा	८।७।११॥	काण्वः पुनर्वत्सः॥
अस्मै ते प्रति हर्यते	२०।३॥	रजणकः	८।४३।२॥	विश्वरूपः॥
मक्षू देव यतः	२०।३॥	मानवः	८।३१।१५॥	वैवश्वतोमनुः।

प्रतीकः	चारायणीये	ऋषिः	ऋग्वेदे	ऋषिः
सौमारौद्र	२०।४।।	ब्रह्मा	०	०
अग्नाविष्णू	२०।४।।	,,	०	०
अग्नाविष्णू	२०।५।।	,,	०	०
आ नो मित्रावरुणा	२०।५।।	,,	३।६२।१६।।	विश्वामित्रो जमदग्निर्वा ।
दूतं ग्वः	२०।५।।	,,	,,	वामदेवः ।
त्वमिमा ओषधीः	२०।६।।	,,	१।९१।२२।।	गोतमो राहूगणः।
शन्नो देवीः	२०।६।।	,,	१०।९।४।।	त्रिशिरास्त्वाष्ट्रः, सिन्धुद्वीपो वाम्बरीषः।
प्र देवमुच्छ्रयस्व	२०।६।।	,,	०	०
वनस्पते मरुते सौभगाय	२०।७।।	,,	०	०
ऊर्ध्व ऊ षु णः	२०।७।।	तूखाः	१०।३६।१३।।	कण्वो घौरः ।
अयं हस्तः	२०।८।।	०	०	०
होता यक्षत्	२०।८।।	०	०	०
समिद्धो अद्य	२०।९ ।।	प्रजापतिः, जमदग्निः ।	१०।११०।१।।	जमदग्निस्तत्सुतो वा रामः ।
अग्निर्होता	२०।१०।।	देवर्षयः ।	०	वसिष्ठः ।
स आ नो योनिम्	२०।१०।।	,,	७।९०।४।।	०
युवं सुरामम्	२०।११।।	ब्रह्मा,तूखाः, आत्रेयः ।	१०।१३२।४।।	सुकीर्तिः काक्षीवतः ।
त्वं ह्यग्ने	२०।१२।।	,,	०	०
होता यक्षत्	२० ।१२।।	,,	०	०
देव बर्हिः	२१।१।।	नृमेधाः, परुच्छेपः ।	२।३।४।।	गृत्समदः ।
अग्न आयूंषि	२१।१ ।।	,,	९।६६।१९।।	शतं वैखानसाः ।
एह्यू षु	२१।२ ।।	,,	६।१६।१६।।	भरद्वाजो बार्हस्पत्यः
वैश्वानरो न	२१।३ ।।	तूखाः ।	०	०

प्रतीकः	चारायणीये	ऋषिः	ऋग्वेदे	ऋषिः
इयं वाम्	२।१३ ॥	तूर्वाः	७।९८।९॥	वसिष्ठः
उशंतस्त्वा	२।१४॥	पितृमान् ।	१०।१६।१२॥	दमनो यामायनः ।
समिद्दिशाम्	२।१४॥	ब्रह्मा ।	०	०
अग्निर्मन्वे	२।१५॥	पुष्कारा ऋषयः।	०	०
इन्द्राग्नी अथत्	२।१६॥	वसिष्ठः ।	०	०
त्वमग्ने बृहत्	२।१६॥	देवासुराः राजर्षयः ।	८।१०२।१॥	प्रयोगो भार्गवः, अग्निर्वा पावको, बार्हस्पत्यः । अथवा अग्नीगृहपतियविष्ठौ सहसःसुतौ तयोर्वान्यतरः ॥
क्रत्वा दा	२।१७॥	,,	६।१६।२६॥	भारद्वाजो बार्हस्पत्यः ।
ये ते पन्थानः	२।११॥	घोराः, सप्तर्षयः, अगस्त्यः, च्यवनः।	०	०
अर्वाङ् यज्ञः	२।१२॥	०	०	०
आ मे गृहाः	२।१३॥	मुद्गलः भार्म्यश्वः॥	०	०
अग्निना च तपोन्वाभवत्	२।१४॥	काक्षीवतः कौरव्यः ।	०	०
भूर्वातः	२२।१ ॥	गयप्लातः ।	०	०
कस्विदेकाकी चरति	२२।१ ॥	दीर्घतपाः, आङ्गिरस आत्रेयः ।	०	०
अम्बे अम्बालिके	२२।२ ॥	अप्रतिरथ ऐन्द्रिः।	०	०
यदक्रन्दः	२२।४ ॥	अश्वं स्तुवतः ।	१।१६३।१॥	दीर्घतमा औचथ्यः।
गायत्री त्रिष्टप	२२।५ ॥	अह्न आङ्गिरसः ।	०	०
क्रमैः	२।२६ ॥	क्रमन्तरिक्षक्रमः ।	०	०
अग्नये नमः	२२।६ ॥	देवर्षयः ।	०	०
शादन्दद्भिः	२२।७ ॥	अन्वारोहा देवाः ।	०	०

चारायणीयेतरार्षसाहित्यसाहाय्येन चारायणीयकोषस्थानां पाठानां परिष्कारः ।

पृष्ठे	पंक्तिः	अशुद्धम्	शुद्धम्
१	२	वाचस्सत्यम् । यजुस्व०	वाचस्सत्यं यजुः । स्व० ।
३	७	इत्यर्बुधस्य	इत्यर्बुदस्य ।
३	१५	द्यूतानस्य	द्युतानस्य ।
३	१६	नामाङ्गिर०	नामाङ्गिर० ।
३	१६	अग्निगणां	अग्निगणानां ।
४	१५	वंशाविश्ववयसोर्य०	वंबाविश्ववयसोर्य० ।
५	१५	आग्नेयमैन्द्रमग्नेः प्रथमे द्वे	आग्नेयमैन्द्रम् । अग्नेः प्रथमे द्वे
५	१५	दाशान्मस्यारुणः	दाशर्मस्यारुणेः ।
६	५	इत्यरुणेः	इत्यारुणेः ।
१०	१४	बालन्दनस्य	भालन्दनस्य ।
११	२	अथर्वणस्य	आथर्वणस्य ।
१५	६	इत्यछिद्रस्य	इत्यच्छिद्रस्य ।
१६	१	क्रौचांअङ्गिरसस्य	क्रौञ्चाङ्गिरसस्य ।
१६	५	भङ्गश्रवसो	भङ्गयश्रवसो ?
१६	१५	ब्राह्मणो	ब्रह्मणो ।
२०	९	प्रैषणान्देवानाम्	प्रैषाणान्देवानाम्
२०	६	शन्नो देवी	शन्नो देवीः
२०	७	ऊर्ध्व अ षु	ऊर्ध्व ऊ षु
२०	११	देवानां देवानां	देवानां
२१	१	दवबर्हिः	देवबर्हिः
२२	११	यश्चानिरुक्तं	यच्चानिरुक्तं ।

दयानन्द महाविद्यालय-संस्कृतग्रन्थमाला

१–अथर्ववेदीया पञ्चपटलिका	...	...	१॥)
२–जैमिनीयोपनिषद् ब्राह्मणम्	...	...	२॥)
३–दन्त्योष्ठ्यविधिः । ...	...	...	॥)
४–अथर्ववेदीया माण्डूकी शिक्षा	...	...	१)
५–अथर्ववेदीया बृहत्सर्वानुक्रमणी	...	...	४)
६–वाल्मीकीयरामायणस्य, बालकांडम्	...	...	५)
७–अयोध्याकांडम् ...	...	...	७॥)
८–आरण्यकांडम् ...	...	...	७॥)
९–वैदिककोषः ...	...	...	१२)
१०–काठकगृह्यसूत्रम् ...	...	...	७)
११–वैदिकवाङ्मयेतिहासस्य द्वितीयो भागः		...	५)
१२–चारायणीयमन्त्रार्षाध्यायः	...	...	१)
१३–वैदिकवाङ्मयेतिहासस्य प्रथमभागे द्वितीयः खण्डः		...	५)
१४—ऋग्वेदभाष्य—उद्गीथाचार्यकृत ।			३)

मैनेजर बुकडिपो

रिसर्च विभाग डी. ए. वी. कालेज लाहौर ।

2945

धियो यो नः प्रचोदयात्
V.V.R.I.

MC
14-11-84

29
V
JAC

2
JA